

כשרה, ואין השהייה פוסלת מפני שמתייחסים לחלק הראשון של השחיטה כאל מעשה חיתוך שאינו מטריף את הבהמה כי לא נחתכה רוב הגררת.

ואי אמרת **מחצה על מחצה כרוב**, אי אפשר להתייחס לשחיטת חצי קנה כאל חיתוך, שהרי החצי הוא כמו רוב, ואיטרפא לה!

ומתריצין: **מי סברת שברייתא זו עוסקת בבחמה שבה ודאי שהשחיטה לא נגמרה כששחט חצי גררת? לא**, אלא מדובר בעוף, שבו **ממה נפשך** השחיטה כשרה. כי אי **מחצה על מחצה כרוב**, כפי שבאמת הדין מדאורייתא, **הא עביר ליה רובא** כבר לפני השהייה,⁽⁶⁹⁾ והעוף כשר בשחיטת סימן אחד. ואי **מחצה על מחצה אינו כרוב**, כפי תקנת חכמים שהחמירו והצריכו לשחוט רוב, אזי לפי זה גם לענין טריפה **לא עבד ולא כלום** כששחט חצי קנה, והשחיטה היא אחרי השהייה⁽⁷⁰⁾.

כיון שמחצה חשוב כרוב, אם כן, זיל **הבא איכא רובא**, כאשר תלך לכאן, לחלק אחד של התנור, הרי יש לו דין של רוב תנור שנשאר שלם, והוא טמא, וכן זיל **הבא**, לחלקו השני של התנור, **איכא רובא**!

אמר רב **פפא** תירוץ: **תרי רובי בחד מנא ליכא** [אין מקום להגיד על שני חלקי כלי אחד, שכל אחד מהם הוא רוב הכלי], לפי שלכל רוב יש כנגדו מיעוט, וזה תרתי דסתרי לטמאות את שני חצאי הכלי [שעליהם אנו דנים], כדין רוב הכלי. ולכן שניהם נחשבים כחצי בלבד, ולא כמו רוב. אבל לענין שחיטה אפשר להחשיב את החצי השחוט לרוב, ואת השאר למיעוט, כי על החצי שלא נשחט אין אנו דנים, ואין בו נפקא מינה לדינא, ואין כאן סתירה למה שנחשב חציו כאילו נשחט רובו.

כט-א & **תא שמע** קושיא על רב מברייתא: **שחט חצי גררת ושהה בה שיעור שהייה הפוסלת שהוא כדי שחיטה אחרת ונגמרה** — **שחיטתו**

ותירץ, שמוכרחים לומר שמדובר בספק טומאה ברשות היחיד, וספקו טמא אפילו כשיש ספק ספיקא. [תוספות רע"א כלים פי"ב מ"ו].

69. הגמרא כאן נקטה, שאדם ששחט את השיעור המספיק של השחיטה ואחר כך שהה והמשיך לשחוט, אין השחיטה נפסלת בכך. לדעת רש"י, הגמרא לקמן מסתפקת בזה. ופוסקים לחומרא שאפילו שחט את רוב הסימנים ואחר כך שהה והמשיך לשחוט — השחיטה נפסלה. [רש"י ל' ב ד"ה תיקן].

70. יש קושי בפשט הפשוט בגמרא, לשם מה הגמרא צריכה לומר "ממה נפשך, אי מחצה על

והתוספות מוכיחים מסוגיתנו, שההלכה היא שאפשר לצמצם בידי אדם, שהרי למאן דאמר מחצה על מחצה כרוב מותר לאכול מהשחיטה, ואם אי אפשר לצמצם איך נתיר? הרי יש להסתפק שמה לא שחט רוב!

ומביאים התוספות דעה הסוברת שההלכה היא שאי אפשר לצמצם אף בידי אדם, והמתיר בשוחט מחצה על מחצה מתיר משום ספק ספיקא, שמה שחט את הרוב ואם לאו שמה שחט מחצה ושחיטתו כשרה.

לפי דעה זו הקשה רע"א, למה יהיו שני החלקים של התנור טמאים ולא נטהר אותם משום ספק ספיקא, אולי חלק זה הוא המיעוט, ואם לאו, אולי הוא רק חצי מהתנור והוא טהור!

הבהמה והעוף נטרפים על ידי רוב שלפי הדין אלא על ידי רוב שבמציאות. (71)

אמר ליה אביי: ולא כל דבן הוא שבשחיטה צריך שהרוב יהיה במציאות!

ומה טרפה, שלא נאמר בה דין רוב בדרך כלל, דבמקומות הרבה במשחו היא מיטרפא, כגון בוושט, ובכל זאת, היכא דבעינן רובא [במקום שצריך רוב] בעינן רוב הנראה לעינים.

שחיטה, שיש בה כלל גדול, דעד דאיכא רובא לא מיתכשרא, לא כל שכן דבעינן שיהיה רוב הנראה לעינים! (72)

שהוא פחות מרוב חללו, וסבר רבא שהרוב שנאמר בשחיטה הוא ברוב החלל והרוב שנאמר בטריפה הוא ברוב העובי, ומחצה הוא חתך שכיוצא בו העוף נעשה לטריפה כי נחתך רוב העובי.

72. לדעת רוב הראשונים "רוב הנראה לעינים" אין הכוונה שלא די בכך שמודדים ומוצאים שנשחט הרוב אלא צריך רוב הניכר, אלא הכוונה שלא דנים על מחצה שיהיה נחשב כרוב לפי ההלכה אלא צריך רוב ממשי.

והרמב"ן מביא ספרא שאומרת, שההבדל בין רובו של קנה שבו הבהמה מותרת לחציו שבו היא אסורה הוא כשערה.

ונפסק בשו"ע יו"ד סי' כ"א ס' א' כדעה זו. והט"ז שם ס"ק ב' כתב שמלשון רש"י שכתב "רוב גמור הניכר" משמע שלא די ברוב על ידי מדידה, והביא כמה ראשונים הסוברים שצריך רוב הניכר וכתב שיש להחמיר במקום שאין הפסד.

ועיין שם בבית הלל ובפרי חדש ובתבואות שור.

תא שמע ראייה מברייטא, האומרת דין דומה לדין של הברייטא הקודמת, ואין ליישב אותה כמו הברייטא הקודמת.

דתניא, הרי שהיה חצי קנה פגום לפני השחיטה, והוסיף עליו השוחט כל שהוא וגמרו — שחיטתו כשרה.

ואי אמרת מחצה על מחצה כרוב, הרי לפני ששחט כבר, טרפה היא!

אמר רבא תירוץ: אכן בכל מקום בתורה מחצה על מחצה נחשב כרוב, אך שאני לענין טרפה, דבעינן במקומות שנוכר בהם רוב כגון בקנה רוב הנראה לעינים, ואין

מחצה אינו כרוב" הרי אנו באים לתרץ את רב סובר מחצה על מחצה — כרוב ולא הסתפק בדבר! וכך הקשה התוספות רא"ש.

ובארנו את הגמרא לפי הר"ן בחידושו, שפירש שגם לפי רב מחצה על מחצה אינו כרוב מדרבנן, ולפיכך אומרת הגמרא, שאם מחצה על מחצה אינו כרוב כפי שהוא הדין מדרבנן, הרי שלפי זה גם העוף לא נעשה לטריפה כי אין רוב. ומוסיף הר"ן, שאין לומר שלענין שחיטה אנו מחמירים ומצריכים רוב, ולענין טריפה אנו מעמידים על הדין שמחצה על מחצה כרוב והבהמה נטרפת, כי אין לנו לחלק את הדין בין שחיטה לטריפה, וכאשר נאמר שבמחצה הבהמה נטרפת נאמר שבמחצה השחיטה כשרה.

ועיין במהרש"א שהלך בדרכו של הר"ן, ועיין בתוספות רא"ש דרך אחרת בפירוש הגמרא.

71. הקשה החתם סופר, שלפי דברי רבא אלו יוצא, שהשחיטה כשרה אף שכל מה שעשה הוא רק חתך כזה שאין בו אפילו כדי להטריף את העוף, והעוף יכול להוליד וכשר לאכילה! ותירץ על פי הגמרא בפרק אלו טרפות [מד ב] שדנה אם מודדים את רוב חלל הקנה או את רוב עוביו

ורב כהנא אמר: מחצה על מחצה אינו כרוב. והטמאים, שאינם רוב אלא מיעוט, נדחים לפסח שני⁽⁷⁴⁾.

ומקשינן: והתם בפסח, מאי טעמא דרב? והרי בכל התורה מחצה אינו נחשב כרוב, וכיון שרוב הצבור לא טמא, אין הטומאה מותרת!

ומתריצין: בקרבן פסח יש לימוד שהיתר הטומאה לא תלוי ברוב הצבור, אלא שהוא לא נאמר לגבי יחידים, והם נדחים לפסח שני דכתיב "איש איש כי יהיה טמא לנפש" [במדבר ט' י"].

ודרשינן: "איש" נדחה ואין צבור נדחין, ומחצה מישראל יצאו מכלל יחידים.

שנינו במשנתנו: רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה — שחיטתו כשרה.

והוינן: תנינא חדא זימנא בתחילת המשנה: רובו של אחד — כמוהו, ולשם מה חזרה המשנה על דין זה פעמים?

ולכן חוזרת בה הגמרא, ואומרת: אלא, דכולי עלמא סברי שבכל התורה מחצה על מחצה אינו כרוב.⁽⁷³⁾ וכי איתמר מחלוקת דרב ורב כהנא, לענין קרבן פסח בלבד איתמר.

אם היו רוב ישראל טמאי מתים, מקריבים קרבן פסח בטומאה, מפני שטומאה הותרה בצבור. ואז גם הטהור מקריב יחד עם הטמאים. ואם רק מיעוט מישראל היו טמאי מתים, נדחים הטמאים המועטים לפסח שני.

ונחלקו רב ורב כהנא: הרי שהיו ישראל מחצה מהם טהורים ומחצה מהם טמאים.

רב אמר: מחצה על מחצה כרוב. והטהורים עושים את הפסח בפני עצמם ולא מצרפים טמא אליהם, מפני שלגבי הטהורים לא הותרה הטומאה, שהרי מצד המחצה שלהם הרי הם כרוב טהורים. והטמאים, שאינם רוב טמאים ואינם מיעוט טמאים, דינם כרוב טמאים שעושים פסח בטומאה, אך עושים אותו בפני עצמם, ואינם נדחים לפסח שני, מפני שלגביהם הטומאה הותרה, כדין רוב טמאים.

[תוס' ד"ה דכולי, ותוס' רא"ש עירובין ט"ז ב ד"ה והלכתא].

והרשב"א כתב, שהסוגיא כאן עוסקת בכל מקום שצריך רוב, ובזה מסיקה הגמרא שמחצה על מחצה — אינו כרוב בכל התורה, ולענין מחיצות ניתנה באופן פרטי הלכה אחרת. ועיין בהערה 66.

74. במסכת פסחים [ע"ט ע"א-ב] יש שתי לשונות אליבא דרב כהנא, ללישנא קמא — הטמאים נדונים כמיעוט ונדחים לפסח שני,

73. הקשו תוספות: כאן הגמרא הסיקה שמחצה על מחצה אינו כרוב, ובמסכת עירובין [ט"ז ב] נחלקו אמוראים במחיצות שיש בהם פרוץ כעומד, האם הם מועילות לעשות את המקום לרשות היחיד לענין שבת, או אם הם מועילות לדפנות הסוכה וסככה, ונפסקה הלכה כרב פפא שאמר פרוץ כעומד — מותר.

תמצו תוספות, שלגבי שחיטה נאמרה ההלכה "שחוט רובא", ולגבי מחיצות נאמר "אל תשייר רובא" והגמרא כאן נראה לה להשוות דין טומאת תנור שנותץ לאיסור נבלה ולא למחיצות.

הכש פשח סימן.

אמר רב הושעיה: **חדא בבא מדברת בחולין, וחדא בבא מדברת בקדשים.**

ומפרשין: **וצריכא** משנתנו להשמיע דין זה גם בחולין וגם בקדשים. **דאי אשמועינן** מתניתין בחולין, היה אפשר לומר: **התם הוא דסגי ליה ברובא** [שם דוקא די ברוב] **משום דלאו דלם הוא צריך** אלא להוצאת הנשמה, אבל בקדשים **דלם הוא צריך** לעשות בו את העבודה, **אימא לא תיכני ליה ברובא** [אולי לא די ברוב] **הסימנים עד דאיכא כוליה ויצא** כל הדם הראוי לזורקו על גבי המזבח, ובלאו הכי אין השחיטה כשרה.

ואי אשמועינן מתניתין בקדשים, היה אפשר לומר: בקדשים דוקא צריך לשחוט רוב ולא פחות, **משום דלם הוא צריך, אבל בחולין דלם לא צריך, אימא בפלגא סגי ליה** [אולי בחצי מסימן מספיק לו], **קא משמע לן** שבחולין אין השחיטה כשרה בפחות מרוב סימן, ובקדשים השחיטה כשרה ברוב סימן.

ומבררין: **הי בחולין והי בקדשים?** [איזה חלק מהמשנה מדבר בחולין ואיזה מדבר בקדשים?]

אמר רב כהנא: **מוסתברא שהרישא מדברת בחולין וסיפא בקדשים.** ממאי? **מדקתני ברישא "השוחט אחד בעוף", ואי סלקא דעתך שהרישא מדברת בקדשים, אזי המולק מיבעי ליה למיתני, שהרי עוף קדשים דינו במליקה ולא בשחיטה.**

ומקשינן: **אלא מאי** [אלא מה] אתה אומר, **שהסיפא מדברת בקדשים?** והרי אז תקשה אותה קושיא בסיפא שכתוב בה **"שחיטתו כשרה"**, ובאמת מליקתו כשרה מיבעי ליה!

ואמרין: **הא לא קשיא** על הסיפא, שכן בסיפא כתוב: רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה — שחיטתו כשרה, **ואידי דסליק מבהמה** [ומתוך שהתנא גמר דבריו בבהמה] **תנא נמי** לשון השייך לדבר הכתוב בסמוך — **שחיטתו כשרה, אלא רישא** בודאי שיש להקשות עליה, **מכדי** [הרי] לשון "השוחט" **על עוף קאי, שהרי** מיד אחרי לשון "השוחט" כתוב "אחד בעוף" ואחר כך כתוב "ושנים בבהמה", **אי סלקא דעתך** שהתנא עוסק בקדשים, **המולק מיבעי ליה!**

רב שימי בר אשי אמר: יש להוכיח שהרישא מדברת בחולין **מהכא, דקתני ברישא:** "השוחט אחד בעוף" — שחיטתו כשרה". **ואי סלקא דעתך** שהרישא מדברת בקדשים, הרי שהדבר נכון שצריך למלוק סימן אחד רק בחטאת העוף, אבל **הא איכא עולת העוף דבעי שני סימנים!**

ומקשינן: **אלא מאי** לפי דבריך, הסיפא מדברת בקדשים? הרי גם אז יקשה מה שכתוב בסיפא **"רוב אחד בעוף"**, **הא איכא עולת העוף דבעי שני סימנים!**

ומתרצינן: בסיפא ניתן לפרש **מאי "רוב אחד"** — **רוב כל אחד ואחד** משני הסימנים, ואף שבאמת אם צריך למלוק שני סימנים

השני, בראשון הם לא עושים מפני שאינם רוב, ובשני אינם עושים מפני שהם לא מיעוט.

וכלשון זה כתב רש"י כאן. ללישנא בתרא — הטמאים אין עושים לא את הראשון ולא את

ודייק רב אשי: מלשון "השוהט" משמע דייעבד אין, לכתחילה לא ישחוט שנים ביחד. אי אמרת בשלמא שמדובר בקדשים, היינו טעמא דלכתחילה לא משום שיש ברייתא שלומדת מהמקרא שאין לשחוט שני קרבנות בבת אחת.

דתני רב יוסף: כתוב בתורה "וכי תזבחו זבח שלמים לה' לרצונכם תזבחהו" ויקרא י"ט ה' ודורשים מחלק המילה "תזבח" שהוא לשון יחיד, שלא יהא שנים שוחטים זבח אחד⁽⁷⁶⁾, ומסוף המילה שכתוב תזבחהו דורשים שיזבח אותו בלבד, ושלא יהא אחד שוחט שני זבחים.

ונשאלת השאלה: איך דורשים מהמילה "תזבחהו" שיהא יחיד שוחט ולא שנים? אדרבה, נאמר כאן לשון רבים!

ואמר רב כהנא: אף על פי שהקרי הוא תזבחהו, תזבחהו כתיב בלשון יחיד, ויש אם למסורת.

והדרין למילתא דילן ואמרינן: אלא אי אמרת שהסיפא מדברת בחולין, אז אפילו

בדין הוא דליתני רוב שנים בעוף, אבל כיון דאיכא בקדשים גם הטאת העוף דסגי ליה בחד סימן, משום הכי לא פסיקא ליה [לא מוחלט אצלן] לומר "רוב שנים", והתנא נקט לשון שאפשר לפרשו בחטאת כפי האמת ובעולה כפי האמת, אבל ברישא לא ניתן לפרש את המשנה בעולת העוף כלל.

רב פפא אמר: יש להוכיח שהרישא מדברת בחולין מהכא: דקתני ברישא: רבי יהודה אומר: עד שישחוט את הוורידין כדי להוציא את הדם, ופליגי רבנן עליה והם סוברים שלא צריך להוציא את הדם, אי אמרת בשלמא שמדובר בחולין, שפיר [מובן הדבר] שלרבנן אין צריך להוציא את הדם, אלא אי אמרת שמדובר בקדשים, אמאי פליגי רבנן עליה, והרי הוא [הזבח] כל עצמו ועיקרו לדם הוא צריך לזורקו על המזבח שבכך תלויה הכפרה, ובודאי שצריך לשחוט את הוורידין לכתחילה כדי שיצא יותר דם⁽⁷⁵⁾.

רב אשי אמר: יש ללמוד שהסיפא מדברת בקדשים מהכא, דקתני בסיפא במשנה הבאה: השוחט שני ראשון של בהמות כאחד — שחיטתו כשורה.

אומרים שהוא אמר דינו לכתחילה, משום שלגבי מזבח אין לומר שהעוף יאסר משום איסור דם, לפי שכל איסור דם לגבי אכילת הדיוט הוא משום שניתן על המזבח. אבל לפי האמת, שרבי יהודה דיבר בחולין, הוא אמר את דבריו לענין דייעבד. ועיין עוד בחידושי הר"ן.

76. דין זה "שלא יהו שנים שוחטים" הוא בין באופן ששניהם שוחטים בבת אחת בין ששוחטים בזה אחר זה. [תוס' ל' ב ד"ה אם כן].

75. עיין בהערה 64 שם הבאנו את מחלוקת הראשונים בדברי רבי יהודה, אם הם נאמרו לכתחילה או אפילו בדיעבד.

והתוספות מביאים ראיה מגמרא זו, שלרבי יהודה אין העוף נאסר בדיעבד, שאם היה נאסר בדיעבד, מה הגמרא מקשה, אמאי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה לענין קדשים, הרי בודאי שהם חולקים עליו לענין דייעבד!

והרמב"ן דחה את הראיה, וכתב שאם היה רבי יהודה מדבר בקדשים, אז ודאי היינו

לכתחילה נמי יכול השוחט לשחוט שתי בהמות בבת אחת.

ואף רבי שמעון בן לקיש סבר: רישא בחולין וסיפא בקדשים כדעת כל האמוראים האלה.

דאמר רבי שמעון בן לקיש: מאחר ששנינו ברישא של המשנה "רובו של אחד ממוחו", למה שנינו פעם נוספת בסיפא, "רוב אחד בעוף, ורוב שנים בבהמה"?

כי הסיפא מחדשת את הדין בקדשים, היות ויש מקום לטעות בהבנת משנה אחרת, ולשמוע ממנה שהקרבן לא כשר עד שישחוט את כל הסימנים.

לפי ששנינו במסכת יומא: הביאו לו לכהן גדול את התמיד של שחר של יום כיפור. יש לו לעשות את כל עבודות הקרבן בעצמו, מפני שעבודת יום כפור כשרה בכהן גדול בלבד. לכן קרצו, חתך מהר את רוב שני סימני קרבן התמיד, ומיד מקבל את הדם במזרק, ומירק, וגמר כהן אחר שהיטתו על ידו [בשבילן].

יכול לא מירק, יהא פסול, כי בקדשים לא די בשחיטת רוב שנים אלא צריך לחותכם לגמרי?

לכך שנינו "רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה", לומר שבדיעבד מספיק חיתוך של רוב הסימנים גם בקדשים.

אמר מר: יכול [אפשר היה לומר] שאם לא מירק, יהא פסול.

ומקשינן: אם גמר השחיטה מעכב את כט-ב העבודה, אם כן, הויא לה עבודה של יום כפור שנעשית באחר שאינו כהן גדול, ותניא: כל עבודת יום הכיפורים אינו כשרות אלא בו! (77)

ומתריצין: הכי קאמר ריש לקיש: יכול אם לא מירק יהא פסול מדרבנן, דסלקא דעתך אמינא, איכא פסול מדרבנן בקדשים אם לא שחטו את כל הסימנים, אבל לא החמירו חכמים בדבר שתהיה זו עבודה פסולה בכהן הדיוט, לכך שנינו "רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה" למדנו שאין פסול מדרבנן כשלא מירק.

והוינן: ומאחר דאפילו פסולא דרבנן ליכא, למה לי למרק? הרי היה עדיף שלא לעשות עבודה באחר? (78)

ומתריצין: בכל זאת מצוה למרק כדי להוציא את כל הדם, ועדיף לקיים מצוה זו אפילו באחר.

והגמרא מביאה מחלוקת אמוראים במהות השחיטה.

אמר רבי שמעון בן לקיש משום לוי סבא: (79) השחיטה אינה מקבלת לשם שחיטה

77. שהרי אפילו בחולין צריך למרק לכתחילה. [תוס' ד"ה למה].

79. כתבו התוספות: אף על פי שבכל מקום שנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש, פסק רבא כרבי יוחנן חוץ מבשלה מקומות, במחלוקת זו סובר

77. כתבו התוספות, שעבודת התמיד שאינה חובה מיוחדת ליום כפור, אינה פסולה אלא מדרבנן [תוס' ד"ה אם].

78. כך פירשו התוספות את שאלת הגמרא, כי אין לפרש שהשאלה היא: מה כל הצורך למרק?